

EEN PIONIER VAN HET VERKEERSWEZEN.

Nog voor een vijf en twintig, dertig jaren kon men, voornamelijk in Zuid-Duitschland, hier en daar op hoog gelegen punten torentjes waarnemen, van waar, naar de bewoners der omliggende streken wisten mede te deelen, eenmaal de telegraaf »gewerkt" had — de telegraaf, die den 15^{den} Augustus van het aanstaande jaar (1894) haar honderdjarig jubileum vieren kan. Juist honderd jaren geleden bereikte op dien datum langs de telegraaflijn Parijs—Rijssel de eerste dépêche, en wel die der overgave van Quesnoy, de fransche hoofdstad.

Bezwaarlijk kunnen wij ons thans meer een denkbeeld vormen van de ontzachelijke moeiten en bezwaren, welke, met de krachtdadige tegenkanting van de bevolking, moesten overwonnen worden, eer ten laatste deze lijn, welke die posten omvatte, gereed was. De man, die in Frankrijk de eerste optische telegraaf schiep — en wiens naam tot vóór korten tijd zoo goed als geheel in het vergeetboek was geraakt — heette CLAUDE CHAPPE. In 1763 te Brulon (in het departement Sarthe), volgens anderen te le Mans (hoofdplaats van genoemd departement) geboren, ontving hij zijne opleiding in het seminarium te Rouaan en wijdde zich later aan de beoefening der natuurwetenschappen. Toen echter de Wetgevende vergadering in 1789 tot de afschaffing der stipendiën ¹ besloot, was de toen zeven en twintigjarige CHAPPE genoodzaakt naar zijne familie terug te keeren. Hier hield hij zich, onbekommerd over de toenmalige gespannen verhouding en de beroeringen in zijn vaderland, bezig met het plan eener machine, die de regeering in staat zou stellen hare bevelen snel tot op verre afstanden over te brengen. Zijne broeders werkten ijverig aan zijn plan mede en zijne familie stelde hem de noodige geldmiddelen ter hand, om aan zijne denkbeelden uitvoering te geven.

Nadat gedurende vijftien maanden de noodige voorbereidende proeven genomen waren, kon hij eindelijk tegen het laatst van het jaar 1791, zijne uitvinding te Parijs aan het oordeel van deskundigen

¹ Stipendium = toelage, beurs, waaruit minvermogende studenten studeeren.

onderwerpen. Nauwelijks echter had hij zijne dure machines en toestellen opgesteld, of deze werden des nachts door onbekenden baldadig vernield. Deze teleurstelling spoorde den wakkeren man er evenwel slechts toe aan, het model zijner machines zoo volkomen uit te werken, dat gedurende de volgende jaren daarin volstrekt geene wijzigingen behoeften te worden aangebracht. Den 22sten Maart 1792 onderwierp hij deze nieuwe machines aan het oordeel der Wetgevende vergadering. Deze besloot onmiddellijk daarmede nieuwe proeven te nemen. Wederom echter werden ze door het gepeupel vernield; men verkeerde namelijk in den waan, dat er verraad achter stak en men zich van de geheimzinnige toestellen wilde bedienen ter bevrijding van den koning en de gevangenen van den Temple. Geduldig moest CHAPPE wachten, tot op den 1sten April 1793 de Conventie het groote nut der machine erkende. De conventie verleende hem haren steun en benoemde bij een decreet CHAPPE tot telegraaf-ingenieur, die de door hem als noodzakelijk beschouwde telegraaflijnen zou aanleggen. Na ongehoorde moeielijkheden, waarmede hij hoofdzakelijk, ten gevolge van de onwetendheid der bevolking, het gebrek aan vervoermiddelen en aan het noodige geld had te kampen, bereikte hij toch ten laatste zijn doel. Steeds ontwierp hij nieuwe lijnen, koos de posten uit, kocht de noodige terreinen aan, stelde machines op en een aantal beambten aan, kortom organiseerde een geheelen dienst, zoodat hij na verloop van vier jaren de geheele lijn Parijs—Straatsburg, met vijftig posten, in werking kon stellen. Hoewel bij al zijne werkzaamheden door zijne vier broeders IGNACE, PIERRE, RENÉ en ABRAHAM ijverig ondersteund, werd CLAUDE CHAPPE ten slotte na veertienjarigen onvermoeiden, ingespannen arbeid ziekelijk, en stierf hij den 23sten Januari 1805 door zelfmoord, in den ouderdom van twee en veertig jaren. Tot in het jaar 1855 bleven in Frankrijk de telegrafen van CHAPPE in werking; de laatste dépêche, welke door middel van deze vinding, vóór de invoering van de electrische telegraaf, te Parijs aankwam, bracht de tijding van de *verovering van Sebastopol*.

Den 13^{den} Juli dezes jaars werd er voor dezen *pionier van het verkeerswezen*, te Parijs, in de nabijheid van het oude hoofdstation der »luchttelegraaf" en van de woning van CHAPPE, op initiatief van den post- en telegraafbibliothecaris C. JACQUEZ een door den beeldhouwer DAMÉ vervaardigd bronzen standbeeld opgericht, waartoe alle post- en telegraafbeambten in Frankrijk het hunne hadden bijgedragen.

H. O.